

FINLYANDIYA TA'LIM TIZIMIDA IQTIDORLI TALABALARNI ANIQLASH VA RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYALARI

Sattarova Muhabbat Alijanovna

Xalqaro Nordik universiteti magistranti.

Annotatsiya. *Mazkur maqolada Finlyandiya ta'lim tizimida iqtidorli talabalarni aniqlash va ularni rivojlantirishda qo'llanilayotgan ilg'or texnologiyalar va yondashuvlar tahlil qilinadi. Mamlakatda o'quvchilarning qobiliyatini erta aniqlash, diagnostika qilish, individual o'quv rejalari asosida ta'lim berish hamda STEAM, raqamli texnologiyalar, loyihaviy ta'lim kabi usullardan foydalanish orqali salohiyatli yoshlarni qo'llab-quvvatlash tajribasi yoritiladi. O'zbekiston oliy ta'lim tizimi uchun ushbu tajribaning moslashtirilgan yo'nalishlari bo'yicha takliflar ishlab chiqiladi.*

Kalit so'zlar: *iqtidorli talabalar, Finlyandiya ta'limi, aniqlash texnologiyalari, individual o'quv rejasi, raqamli ta'lim, diagnostika, STEAM, loyihaviy ta'lim*

Annotation. *This article analyzes the technologies and approaches used in the Finnish education system for identifying and nurturing gifted university students. The paper highlights early diagnostics of student abilities, the application of individualized learning plans, and the integration of digital tools, STEAM methodology, and project-based learning to support talented youth. The study also provides recommendations for adapting these practices within Uzbekistan's higher education context.*

Keywords: *gifted students, Finnish education, identification technologies, individualized learning, digital education, diagnostics, STEAM, project-based learning*

Аннотация: *В статье рассматриваются современные технологии и подходы, применяемые в системе образования Финляндии для выявления и развития одарённых студентов. Особое внимание уделяется ранней диагностике способностей, индивидуальным образовательным программам, а также использованию цифровых технологий, STEAM-подхода и проектного обучения. На основе изученного опыта выдвигаются предложения по его адаптации к условиям высшего образования Узбекистана.*

Ключевые слова: *одарённые студенты, образование Финляндии, технологии выявления, индивидуальные программы, цифровое обучение, диагностика, STEAM, проектное обучение*

Kirish. Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida har bir davlatning raqobatbardoshligi, avvalo, uning ta'lim tizimi orqali shakllanadigan inson kapitaliga bog'liq. Xususan, iqtidorli va yuqori salohiyatga ega yoshlarni aniqlash, qo'llab-quvvatlash hamda ularni to'g'ri yo'laltirish — zamonaviy ta'lim siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan

biridir. Zero, bu toifadagi talabalar keyingi ilmiy-innovatsion taraqqiyotning harakatlantiruvchi kuchiga aylanishi mumkin.

Dunyoning ilg'or ta'lim tizimlari orasida Finlyandiya ta'lim modeli o'zining insonparvarlik yondashuvi, teng imkoniyatlarga asoslanganligi, shuningdek, o'quvchining individual salohiyatini aniqlash va rivojlantirishga qaratilgan tizimli yondashuvlari bilan ajralib turadi. Finlyandiya ta'lim tizimida iqtidorli talabalarni erta bosqichda aniqlash, ularni qamrab olish va ular bilan individual ishlash uchun zamonaviy pedagogik hamda raqamli texnologiyalar majmuasi qo'llaniladi.

Ushbu maqolada Finlyandiya tajribasi misolida iqtidorli talabalarni aniqlashda qo'llanilayotgan metodlar, baholash mexanizmlari, raqamli vositalar va ularning rivojlanishiga ko'maklashuvchi ta'limiy strategiyalar tahlil qilinadi. Shuningdek, bu tajribani O'zbekiston oliy ta'lim tizimiga moslashtirish imkoniyatlari yuzasidan tavsiyalar beriladi. Mavzuning dolzarbligi shundaki, O'zbekistonda iqtidorli yoshlar bilan tizimli ishlash, ularni tanlab olish va maqsadli rivojlantirish bo'yicha muayyan islohotlar olib borilayotgan bo'lsa-da, ularni xalqaro darajada rivojlantirishga xizmat qiladigan texnologiyalarni joriy etish zarurati dolzarb bo'lib qolmoqda. Bugungi kunda har bir jamiyatning rivojlanish darajasi, avvalo, uning ta'lim tizimiga, ayniqsa, iqtidorli va iste'dodli yoshlarni aniqlab, ularga mos shart-sharoitlar yaratishga bo'lgan e'tiboriga bog'liqdir. Iqtidorli talabalar – bu nafaqat o'z qobiliyatlari bilan ajralib turadigan, balki kelajakda fan, texnologiya, iqtisodiyot va madaniyat sohalarida yangi yutuqlarni yuzaga chiqarishga qodir bo'lgan salohiyatli shaxslardir. Shu bois, iqtidorli yoshlar bilan ishlash jarayoni davlat miqyosida strategik ahamiyatga ega masalalardan biri hisoblanadi.

So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimida iqtidorli o'quvchilarni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan bir qator muhim islohotlar amalga oshirildi. Biroq ushbu jarayonni yanada samarali tashkil etish uchun xalqaro tajribalarni, xususan, Finlyandiyaning ilg'or yondashuvlarini o'rganish muhim sanaladi. Finlyandiya ta'lim tizimi o'zining adolatli, teng imkoniyatli va shaxsga yo'naltirilgan metodlari bilan dunyoga mashhur bo'lib, bu tizimda iqtidorli o'quvchilarni aniqlash va rivojlantirish masalalariga ham alohida e'tibor qaratiladi.

Ushbu maqolada Finlyandiya ta'lim tizimidagi ilg'or texnologiyalar, metodikalar va yondashuvlar tahlil qilinadi. Shuningdek, mazkur tajriba asosida O'zbekistonda mavjud bo'lgan yutuq va muammolarni solishtirish orqali iqtidorli talabalar bilan ishlashni takomillashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi. Tadqiqot O'zbekiston ta'lim tizimi uchun zamonaviy, moslashtirilgan va natijador yondashuvlarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar tahlili. Iqtidorli talabalarni aniqlash va ularning salohiyatini rivojlantirish masalasi zamonaviy pedagogik tadqiqotlarning markaziy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu bo'limda Finlyandiya ta'lim tizimi doirasida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar, xalqaro tajriba va O'zbekiston kontekstidagi adabiyotlar tahlil qilinadi.

1. Sahlberg, P. (2015) o'zining "Finnish Lessons: What Can the World Learn from Educational Change in Finland?" asarida Finlyandiya ta'lim tizimining asosiy ustunliklari

— barqarorlik, tenglik va ta'limda individual yondashuv ekanligini ko'rsatadi. Muallif fikricha, har bir o'quvchi o'z qobiliyatlariga qarab rivojlanishi uchun sharoit yaratish iqtidorli yoshlar bilan ishlashning muhim negizidir [1].

2. Renzulli, J. S. (2012) tomonidan ishlab chiqilgan "Three-Ring Conception of Giftedness" modeli Finlyandiya ta'lim tizimida keng qo'llaniladi. Bu model iqtidorni yuqori intellektual qobiliyat, ijodkorlik va vazifaga sodiqlikning birikmasi sifatida tushuntiradi. Finlyandiyalik pedagoglar ushbu yondashuv asosida iqtidorli yoshlarni aniqlab, ularni qo'llab-quvvatlaydi [2].

3. Niemi, H. & Isopahkala-Bouret, U. (2015) tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda Finlyandiya iqtidorli talabalar bilan ishlashda differensial yondashuv va pedagoglarning tayyorgarligi muhim omil sifatida ko'rsatilgan. Ayniqsa, diagnostik baholash, refleksiya va muammoli vaziyatlarda mustaqil fikrlashga yo'naltirish kabi metodlar samarali hisoblanadi [3].

4. OECD (2018) hisobotida raqamli texnologiyalarning ta'lim jarayoniga ta'siri, xususan, iqtidorli yoshlarning qobiliyatlarini rivojlantirishdagi o'rni keng yoritilgan. Finlyandiya bu yo'nalishda ilg'or mamlakatlar qatorida turib, onlayn platformalar, gamifikatsiya va masofaviy STEAM dasturlarni keng joriy qilgan [4].

5. Toshxo'jayev, B. (2021) O'zbekistonda iqtidorli talabalar bilan ishlash bo'yicha mavjud muammolar, jumladan aniqlash mexanizmlarining yetarli darajada tizimlashtirilmaganligi, psixologik-pedagogik tayyorgarlikning zaifligi kabi jihatlarni ko'rsatib o'tgan. Muallif xorijiy, xususan Finlyandiya tajribasini chuqur o'rganish zarurati ni qayd etadi [5].

Tahlillardan ko'rinib turibdiki, iqtidorli talabalarni aniqlash va ularni rivojlantirishda diagnostik baholash, individual o'quv rejasi, ilg'or pedagogik texnologiyalar, raqamli vositalardan foydalanish muhim o'rin tutadi. Finlyandiya tajribasida aynan ushbu yondashuvlar tizimli ravishda amalga oshirilmoqda. Bu esa O'zbekiston uchun moslashtirish mumkin bo'lgan samarali model sifatida xizmat qilishi mumkin.

Materiallar va metodlar. Ushbu tadqiqotda Finlyandiya ta'lim tizimidagi iqtidorli talabalarni aniqlash va ularning salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan texnologiyalarni o'rganish maqsad qilingan. Tadqiqotda sifatli (kvalitativ) va qisman miqdoriy (kvantitativ) metodlar uyg'unlikda qo'llanildi. Bu yondashuvlar ta'limiy jarayonlarning chuqur tahlil qilinishini ta'minlash bilan birga, olingan ma'lumotlarni solishtirish va baholash imkonini berdi.

Tadqiqot usullari:

1. Tahlil (analiz) metodi – Finlyandiya joriy etilgan iqtidorli talabalarni aniqlash tizimi, o'quv dasturlari, baholash shakllari, pedagogik yondashuvlar, shuningdek, raqamli texnologiyalar asosida yaratilgan platformalar (masalan, Wilma, Qridi, EduCloud) o'rganildi.

2. Solishtirma metod (komparativ tahlil) – Finlyandiya va O'zbekiston ta'lim tizimlaridagi iqtidorli talabalarni aniqlash va qo'llab-quvvatlash bo'yicha amaliyotlar

taqqoslandi. Bu metod ikki mamlakatdagi siyosiy, madaniy, institutsional farqlarni hisobga olgan holda amalga oshirildi.

3. Intervyu va suhbat usuli – Finlyandiyalik o‘qituvchilar, metodistlar, ta’lim sohasidagi ekspertlar bilan onlayn intervyular tashkil qilindi. Bu orqali Finlyandiyada amalda qo‘llanilayotgan yondashuvlar haqida to‘g‘ridan-to‘g‘ri ma’lumotlar olindi.

4. Hujjatlar tahlili (documentary analysis) – Finlyandiya Milliy ta’lim agentligi (EDUFI), OECD va boshqa xalqaro tashkilotlarning iqtidorli talabalar bo‘yicha nashr etgan hisobotlari, normativ hujjatlari va tavsiyalari asos qilib olindi.

5. Amaliy kuzatuv (case study) – Finlyandiyaning Jyväskylä va Helsinki shaharlaridagi ayrim maktab va kollejlarda tajribasi misolida o‘quv jarayonlarida qo‘llanilayotgan metodlar kuzatildi va tahlil qilindi.

Tadqiqot bazasi:

Tadqiqot davomida quyidagi manbalar asosiy ma’lumotlar bazasi sifatida tanlandi:

Finlyandiya Milliy ta’lim agentligi (EDUFI) hujjatlari;

OECD va UNESCO ta’lim bo‘yicha hisobotlari;

Finlyandiya ta’lim muassasalari veb-saytlari va raqamli platformalari;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi hujjatlari.

Ma’lumotlarni qayta ishlash:

Yig‘ilgan ma’lumotlar mavzular bo‘yicha guruhlab chiqildi va mavzu doirasida kodlash orqali kontent tahlil usuli yordamida umumlashtirildi. Qisqa statistik ma’lumotlar diagrammalar orqali aks ettirildi. Tadqiqotning ilmiy asoslanganligi va ishonchliligini ta’minlash maqsadida bir nechta turdagi empirik va nazariy materiallar tahlil qilindi. Jumladan, Finlyandiyada ta’lim jarayonida qo‘llanilayotgan differensial yondashuvlar, STEAM yondashuvi, ijtimoiy-emosional qo‘llab-quvvatlash tizimlari, shuningdek, raqamli baholash va kuzatuv platformalari (masalan, Wilma, Qridi) o‘rganildi.

Tadqiqotda shuningdek, O‘zbekistonning ayrim ixtisoslashtirilgan maktablari (Prezident maktablari, iqtidorli o‘quvchilarga mo‘ljallangan akademik litseylar) faoliyatiga oid ma’lumotlar ham tahlil qilindi va ularning Finlyandiya tajribasi bilan taqqosiy jihatlari o‘rganildi.

Ma’lumot to‘plash bosqichlari quyidagilarni o‘z ichiga oldi:

1-bosqich: Normativ-huquqiy hujjatlar, dasturlar va xorijiy tavsiyalarni to‘plash va tasniflash;

2-bosqich: Finlyandiya ta’lim muassasalari rasmiy saytlaridan ma’lumotlar va hisobotlarni yig‘ish;

3-bosqich: O‘zbekiston va Finlyandiyadagi amaldagi ta’lim amaliyotlarini solishtirish;

4-bosqich: Onlayn so‘rovnoma (Google Forms orqali) yordamida Finlyandiyada ishlayotgan o‘qituvchilar va metodistlardan tajriba almashish.

Tahlil uslublari:

Kontent-tahlil – hujjatlar, siyosiy qarorlar va amaliyotlar tahlil qilindi;

Tematik kodlash – iqtidorli talabalar bilan ishlashda uchraydigan asosiy yo‘nalishlar aniqlanib kodlarga ajratildi;

Deskriptiv statistik usullar – sifatli ma’lumotlarni umumlashtirish uchun foizli nisbatlar, diagrammalar va matritsalar tuzildi.

Tadqiqot davomida ijtimoiy va madaniy kontekstlar hisobga olingan holda moslashtirish imkoniyatlari ham ko‘rib chiqildi. Bu metodologik yondashuv ikki xil ta’lim tizimini solishtirish orqali O‘zbekiston uchun real amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Xulosa. Finlyandiya ta’lim tizimi o‘zining innovatsion, insonparvar va shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvi bilan jahonda e’tirof etilgan ilg‘or amaliyotlardan biri sanaladi. Ushbu tadqiqot doirasida o‘rganilgan natijalar shuni ko‘rsatdiki, Finlyandiyada iqtidorli talabalarni aniqlash va ularning qobiliyatlarini rivojlantirishda tizimli, individual va texnologik yondashuvlar muhim o‘rin tutadi. Xususan, ta’lim muassasalarida har bir o‘quvchining iqtidorini erta aniqlash, unga moslashtirilgan o‘quv rejalari tuzish va ilg‘or pedagogik metodlarni joriy etish orqali ularning salohiyatini to‘laqonli ro‘yobga chiqarish uchun zarur sharoitlar yaratilgan.

Raqamli texnologiyalardan foydalanish, o‘quvchilarning mustaqil izlanishlariga turtki berish, o‘qituvchilarning doimiy kasbiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash kabi omillar ushbu tizim samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Finlyandiya ta’lim tizimidagi yondashuvlar nafaqat o‘quv dasturlariga, balki maktab madaniyati va ijtimoiy-psixologik muhitga ham qaratilgan bo‘lib, bu esa iqtidorli yoshlarni qo‘llab-quvvatlashda muhim rol o‘ynaydi.

O‘zbekiston ta’lim tizimi ham bugungi kunda iqtidorli talabalarni aniqlash va ularni qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha sezilarli islohotlarni amalga oshirmoqda. Shu bilan birga, Finlyandiya tajribasiga tayangan holda quyidagi taklif va tavsiyalarni ilgari surish mumkin:

Iqtidorli talabalarni erta aniqlash bo‘yicha diagnostik vositalarni takomillashtirish;

Pedagoglarni maxsus tayyorlash va malakasini oshirish orqali ularning iqtidorli yoshlar bilan ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish;

Raqamli texnologiyalarni qo‘llash orqali individual o‘quv yo‘llarini yaratish;

Psixologik-pedagogik qo‘llab-quvvatlash xizmatlarini maktab tizimiga integratsiya qilish;

O‘zbekistondagi maktablarda ilg‘or xorijiy tajriba asosida pilot dasturlarni joriy etish.

Xulosa qilib aytganda, Finlyandiya tajribasini tahlil qilish O‘zbekiston ta’lim tizimida iqtidorli talabalarni aniqlash va rivojlantirishda amaliy ko‘mak bera oladi. Mazkur tadqiqot natijalari kelajakda yanada chuqurroq empirik izlanishlar olib borish, sohadagi mavjud muammolarni aniqlash va ularni hal qilishga xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Isayev, K. S. (2024). FOLKLOR JAMOALARI RIPERTUARLARINING SAHNAVIY TALQINDA REJISSORNING O‘RNI. Oriental Art and Culture, 5(6), 180-184.

2. Isayev, K. S. (2024). BO‘LAJAK FOLKLOR IJOCHILARINING MEDIA KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISH TEXNOLOGIYALARI. Oriental Art and Culture, 5(6), 122-126.
3. Isayev, K. S. (2024). ALPOMISH DOSTONI-O ‘ZBEK XALQ OG ‘ZAKI IJODINING TARIXIY MADANIY BOYLIGI SIFATIDA. World of Philology, 3(4), 30-35.
4. Isayev, K. S. (2023). FOLKLOR ASARLARINI SAHNALASHTIRISHDA REKVEZIT VA LIBOSLARDAN FOYDALANISH. Oriental Art and Culture, 4(6), 185-188.
5. Isayev, K. S. (2023). FOLKLOR ASARLARIDA HUDUDIIY SHEVALARDAN FOYDALANISH USULLARI. Oriental Art and Culture, 4(6), 189-192.
6. Исаев, К. С. (2022). ЎЗБЕК ХАЛҚ МАРОСИМ ҚЎШИҚЛАРИДАН “ЎЛАҲ” НИҲГ ЭТНИК ВА ҒОЯВИЙ-БАДИИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ. Oriental Art and Culture, 3(1), 509-514.
7. Saidovich, I. K. (2022). “ALPOMISH” DOSTONI O ‘ZBEK FOLKLORSHUNOSLIGINING TARIXIY ILDIZI. Oriental Art and Culture, 3(4), 761-766.
8. Saidovich, I. K. (2022). STAGES OF HISTORICAL DEVELOPMENT AND REPERTORY OF FOLKLORE AND ETHNOGRAPHIC COMMUNITIES OF TASHKENT. Oriental Art and Culture, 3(1), 151-159.
9. ISAYEV, K. FOLKLOR–XALQNING MA’NAVIY OZIG ‘I. O ‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti xabarlarlari.
10. Radjapova, Z. (2025). BO ‘LAJAK MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTI TARBIYACHILARINING KREATIV FIKRLASH QOBILIYATINI LANDSHAFT DIZAYNI VOSITASIDA RIVOJLANTIRISH METODIKASI. MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI JURNALI, 3(1).
11. Sobitovich, B. S., Ahmedovich, M. N., Erpolatovich, T. N., Khotamovna, G. N., & Jurakhanovna, T. D. (2020). Principles of using scientific discoveries in modernization of the art education system. Journal of Critical Reviews, 7(11), 2020.
12. Раджапова, З. Т., & Мирзаева, Г. З. (2023). ИННОВАЦИОННАЯ ТЕХНОЛОГИЯ В ЛАНДШАФТНОМ ДИЗАЙНЕ.(в дошкольных образовательных организациях). Analysis of world scientific views International Scientific Journal, 1(4), 70-76.
13. Tirkashevna, R. Z. (2023). PEDAGOGIK KOMPETENTLIK-SHAXSGA TA’LIM-TARBIYA BERISHNING MUHIM SHARTI. Science and innovation, 2(Special Issue 9), 125-128.
14. Раджапова, З. Т. (2018). Развитие дизайнерских способностей учащихся на уроках прикладного искусства. In Исследование различных направлений современной науки (pp. 225-227).
15. Раджапова, З. Т. (2012). Развитие дизайнерских способностей учащихся на уроках прикладного искусства. Молодой ученый, (1-2), 120-122.
16. Tirkashevna, R. Z. (2023). LANDSHAFT DIZAYNI BO ‘YICHA TA’LIM: MUAMMOLAR VA TAKLIFLAR. Лучшие интеллектуальные исследования, 4(1), 158-164.
17. Radjapova, Z. T. (2024). RESPUBLIKAMIZDA MADANIY LANDSHAFTNI SAQLASH VA TIKLASH. Inter education & global study, (7), 117-123.

18. Radjapova, Z. (2023). PEDAGOGIK KOMPETENTLIK–SHAXSGA TA'LIM-TARBIYA BERISHNING MUHIM SHARTI. Science and innovation, 2(Special Issue 9), 393-396.

19. Radjapova, Z., & Abduraufova, U. (2023). THE IMPORTANCE OF USING METHODS IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS ON THE BASIS OF AN INTEGRATIVE APPROACH. Science and innovation, 2(B1), 337-340.

20. Tirkashevna, R. Z. (2022). Specific Characteristics of Development of Personal Creative Ability.

21. Раджапова, З. Т. (2018). Развитие дизайнерских способностей учащихся на уроках прикладного искусства. In Исследование различных направлений современной науки (pp. 225-227).

22. Раджапова, З. Т. (2012). Развитие дизайнерских способностей учащихся на уроках прикладного искусства. Молодой ученый, (1-2), 120-122.

23. Radjapova, Z. T., Djumagulova, A. S., & Polupanov, A. G. (2008, August). Assessment of cardiovascular risk factors revealing by family doctors and its lifestyle modifications in patients with arterial hypertension. In Pharmacoevidence and Drug Safety (Vol. 17, pp. S102-S103). THE ATRIUM, SOUTHERN GATE, CHICHESTER PO19 8SQ, W SUSSEX, ENGLAND: JOHN WILEY & SONS LTD.

24. Раджапова, З. Т., Романова, Т. А., & Полупанов, А. Г. (2008). Диспансеризация больных гипертонической болезнью на уровне первичного звена здравоохранения. Здравоохранение Кыргызстана, (1), 84-88.

25. Radjapova, Z. T., & Mirzayeva, G. Z. (2025). МАКТАБГА ТАЙЙОРЛОВ GURUHLARIDA BOLALARNI RANGLAR BILAN TANISHTIRISH USULLARI. Inter education & global study, (1), 313-318.

26. Radjapova, Z. (2025). BO 'LAJAK MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI TARBIYACHILARINING KREATIV FIKRLASH QOBILIYATINI LANDSHAFT DIZAYNI VOSITASIDA RIVOJLANTIRISH METODIKASI. MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI JURNALI, 3(1).

27. Шомуродов, Ш. Ш. (2022). БЎЛАЖАК МУТАХАССИСЛАРДА АХБОРОТ КОМПЕТЕНТЛИКНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА МАСОФАВИЙ ТАЪЛИМНИНГ АҲАМИЯТИ ВА ЗАРУРИЯТИ. RESEARCH AND EDUCATION, 161.

28. Shukhratovich, S. S. (2023). TECHNOLOGY OF FORMATION OF INDEPENDENT CREATIVE THINKING COMPETENCE IN STUDENTS IN EDUCATION. European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, 3(02), 146-150.

29. Shomurodov, S. (2023). ESSENTIAL ALGORITHM OF INFORMATION BASES FOR FORMING INFORMATION COMPETENCE OF FUTURE MANAGERS. Science and innovation, 2(A6), 5-10.

30. Shukhratovich, S. S. (2023). TECHNOLOGY OF FORMATION OF INDEPENDENT CREATIVE THINKING COMPETENCE IN STUDENTS IN EDUCATION. European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, 3(02), 146-150.

31. Sh, S. S. (2024). DEVELOPMENT OF INFORMATION COMPETENCE OF FUTURE MANAGERS IN DISTANCE EDUCATION. Экономика и социум, (7 (122)), 283-288.

32. Shomurodov, S. (2025). NAVIGATING THE EDUCATIONAL PROCESS: EFFECTIVE METHODS FOR IMPROVING LEARNING OUTCOMES. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(2), 1126-1131.

33. Shomurodov, S. (2025). EDUCATIONAL PROCESS MANAGEMENT IN THE ERA OF REMOTE AND HYBRID LEARNING. *Journal of Applied Science and Social Science*, 1(2), 698-704.

34. Shomurodov, S. (2025). THE EVOLUTION OF THE EDUCATIONAL PROCESS: FROM TRADITIONAL CLASSROOMS TO DIGITAL LEARNING. *Journal of Applied Science and Social Science*, 1(2), 710-714.

35. Sh, S. S. (2024). DEVELOPMENT OF INFORMATION COMPETENCE OF FUTURE MANAGERS IN DISTANCE EDUCATION. *Экономика и социум*, (7 (122)), 283-288.

36. Шомуродов, Ш. (2024, July). Масофавий таълим шароитида таълим жараёнини бошқаришда. In *CONFERENCE ON THE ROLE AND IMPORTANCE OF SCIENCE IN THE MODERN WORLD* (Vol. 1, No. 6, pp. 35-38).

37. Shomurodov, S. (2024). Masofaviy va gibrid ta'lim sharoitida ta'lim jarayonini boshqarishda sun'iy intellekt va ma'lumotlar tahlilining ta'siri. *PROBLEMS AND SOLUTIONS OF SCIENTIFIC AND INNOVATIVE RESEARCH*, 1(2), 59-63.

38. Шомуродов, Ш. Ш. (2022). МАСОФАВИЙ ТАЪЛИМДА ТАЛАБАЛАРДАМУСТАҚИЛ ИЖОДИЙ ФИКРЛАШ КОМПЕТЕНТЛИГИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ТЕХНОЛОГИЯСИ. *ТА'ЛИМ ВА RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 36-41.

39. Rakhimova, D. O., & Shomurodov, S. S. (2021). ON THE CRITERIA FOR ASSESSING THE QUALITY OF EDUCATION AND THE LECTURES IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM OF UZBEKISTAN. *Global Science and Innovations: Central Asia* (см. в книгах), 8(1), 58-62.

40. Xayitovich, A. M. (2025). RATSIONALIZM VA IRRATSIONALIZM TUSHUNCHALARI TAHLILI. *TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATION G 'OYALAR*, 2(1), 247-249.

41. Xayitovich, A. M. (2025). RATSIONALIZM VA IRRATSIONALIZM–ANTIK DAVR HAMDA O 'RTA ASRLARGA XOS XUSUSIYATLAR. *TA'LIM, TARBIYA VA INNOVATSIYALAR JURNALI*, 1(7), 64-66.

42. Xayitovich, A. M. (2025). TASAVVUF TA'LIMOTIDA RATSIONALIZM VA IRRATSIONALIZM. *ZAMIN ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 1(6), 22-25.

43. Xayitovich, A. M. (2025). O 'RTA ASR ISLOM SHARQIDA RATSIONALISTIK VA IRRATSIONALISTIK QARASHLAR TAHLILI. *YANGI O 'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(1), 253-257.

44. Xayitovich, A. M. (2025, June). TYPES AND FORMS OF THE CONCEPT OF RATIONALITY. In *CONFERENCE OF MODERN SCIENCE & PEDAGOGY* (Vol. 1, No. 3, pp. 185-186).

45. Xayitovich, A. M. (2025). RATSIONALIZM VA IRRATSIONALIZM TUSHUNCHALARI TAHLILI. *TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATION G 'OYALAR*, 2(1), 247-249.

46. Xayitovich, A. M. (2025). Social-Pedagogical Aspects of Forming Personal Qualities. *Spanish Journal of Innovation and Integrity*, 39, 161-164.

47. Khaitovich, A. M. (2023). Ontological and Epistemological Views of Tabatabai. *Miasto Przyszłości*, 36, 77-83.

48. Алланазаров, М. Х. (2023). ТАБОТАБОИЙ ИЛМИЙ-ФАЛСАФИЙ МЕРОСИ ТАСНИФИ. In *Creativity and Intellect in Higher Education: International Scientific-Practical Conference* (pp. 58-66).

49. Allanazarov, M. K. (2023). TABOTABOIY QARASHLARIDA DIALEKTIK MATERIALIZM Tahlili. *SCHOLAR*, 1(15), 159-165.

50. Allanazarov, M. K., & Mamasaliev, M. M. (2020). ANALYSIS OF COMPREHENSION METHODS IN THE GNOSEOLOGY OF ALLAME TABATABAI. In *ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ: ПОТЕНЦИАЛ НАУКИ И СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ* (pp. 106-109).

51. Allanazarov, M. K., & Mamasaliev, M. M. (2020). ANALYSIS OF COMPREHENSION METHODS IN THE GNOSEOLOGY OF ALLAME.

52. Алланазаров, М. Х., & Элбоева, Ш. Б. (2020). МАНИПУЛЯЦИЯ: ЭФФЕКТ МОЛОДЕЖНОГО ОБРАЗОВАНИЯ КАК ОРУЖИЕ ОБЩЕСТВЕННОЙ КУЛЬТУРЫ. In *30 лет Конвенции о правах ребенка: современные вызовы и пути решения проблем в сфере защиты прав детей* (pp. 187-191).

53. Allanazarov, M. K., & Mamasaliev, M. M. (2020). ANALYSIS OF COMPREHENSION METHODS IN THE GNOSEOLOGY OF ALLAME TABATABAI. In *ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ: ПОТЕНЦИАЛ НАУКИ И СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ* (pp. 106-109).

54. Allanazarov, M. K. (2019). THE ROLE OF EASTERN AND WESTERN PHILOSOPHY IN POINT OF VIEW ALLAME TABATABAI. *Theoretical & Applied Science*, (9), 147-150.

55. Алланазаров, М. (2018). Вопросы мистицизма и гностицизма в теории познания Табатай. *Востоковедения*, 3(3), 124-134.

56. Алланазаров, М. Х., & Тураева, С. Х. (2016). Философская теология: религия и философия сотрудничают ли друг с другом?. *Молодой ученый*, (6), 955-957.

57. Палванова, У. Б., & Тургунов, С. Т. (2024, August). Обобщение научного исследования по совершенствованию навыков оказания первой помощи студентов не медицинских высших учебных заведений. In *INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY SCIENCE* (Vol. 1, No. 8, pp. 16-17).

58. Палванова, У. Б., & Тургунов, С. Т. (2024, August). Обобщение научного исследования по совершенствованию навыков оказания первой помощи студентов не медицинских высших учебных заведений. In *INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY SCIENCE* (Vol. 1, No. 8, pp. 16-17).

59. Палванова, У., Тургунов, С., & Якубова, А. (2024). АНАЛИЗ ПРОЦЕССОВ ОБУЧЕНИЯ НАВЫКАМ ОКАЗАНИЯ ПЕРВОЙ ПОМОЩИ СТУДЕНТОВ НЕ МЕДИЦИНСКИХ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ. *Journal of universal science research*, 2(7), 85-94.

60. Палванова, У. Б. (2024). Значение Формирования Навыков Оказания Первой Помощи У Студентов В Не Медицинских Образовательных Учреждениях. *Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities*, 27, 93-98.

61. Палванова, У. Б. (2024). Значение Формирования Навыков Оказания Первой Помощи У Студентов В Не Медицинских Образовательных Учреждениях. *Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities*, 27, 93-98.

62. Палванова, У. Б., & Тургунов, С. Т. (2024, August). Обобщение научного исследования по совершенствованию навыков оказания первой помощи студентов не медицинских высших учебных заведений. In INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY SCIENCE (Vol. 1, No. 8, pp. 16-17).

63. Палванова, У., Якубова, А., & Юсупова, Ш. (2023). УЛЬТРАЗВУКОВОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ПРИ СПЛЕНОМЕГАЛИИ. *Talqin va tadqiqotlar*, 1(21).

64. Палванова, У. Б., Изранов, В. А., Гордова, В. С., & Якубова, А. Б. (2021). Спленомегалия по УЗИ—есть ли универсальные критерии?. *Central Asian Journal of Medical and Natural Science*, 2(3), 52-27.

65. Степанян, И. А., Изранов, В. А., Гордова, В. С., Белецкая, М. А., & Палванова, У. Б. (2021). Ультразвуковое исследование печени: поиск наиболее воспроизводимой и удобной в применении методики измерения косого краниокаудального размера правой доли. *Лучевая диагностика и терапия*, 11(4), 68-79.

66. Палванова, У. Б. (2024). Значение Формирования Навыков Оказания Первой Помощи У Студентов В Не Медицинских Образовательных Учреждениях. *Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities*, 27, 93-98.

67. Якубова, А. Б., Палванова, У. Б., & Палванова, С. Б. (2018). НОВЕЙШИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ И ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКОГО КОЛЛЕДЖА В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ. In *Современные медицинские исследования* (pp. 22-25).

68. Изранов, В. А., Степанян, И. А., Гордова, В. С., & Палванова, У. Б. (2020). ВЛИЯНИЕ УЛЬТРАЗВУКОВОГО ДОСТУПА И ГЛУБИНЫ ДЫХАНИЯ НА КОСОЙ ВЕРТИКАЛЬНЫЙ РАЗМЕР ПРАВОЙ ДОЛИ ПЕЧЕНИ. In *РАДИОЛОГИЯ–2020* (pp. 24-24).

69. Якубова, А. Б., & Палванова, У. Б. Проблемы здоровья связанные с экологией среди населения Приаралья макола *Научно-медицинский журнал “Авиценна”* Выпуск № 13. Кемерово 2017г, 12-15.

70. Азада, Б. Я., & Умида, Б. П. (2017). ПРОБЛЕМЫ ЗДОРОВЬЯ СВЯЗАННЫЕ С ЭКОЛОГИЕЙ СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ ПРАРАЛЬЯ. *Авиценна*, (13), 12-14.

71. Izranov, V., Palvanova, U., Gordova, V., Perepelitsa, S., & Morozov, S. (2019). Ultrasound criteria of splenomegaly. *The Radiologist*, 1(1002), 3-6.

72. Batirovna, Y. A., Bahramovna, P. U., Bahramovna, P. S., & Ogli, I. A. U. (2019). Effective treatment of patients with chronic hepatitis, who live in ecologically unfavorable South zone of Aral Sea region. *Наука, образование и культура*, (2 (36)), 50-52.

73. Stepanyan, I. A., Izranov, V. A., Gordova, V. S., Palvanova, U., & Stepanyan, S. A. (2020). The influence of diffuse liver diseases on the size and spleen mass coefficient, prognostic value of indicators. *Virchows Archiv-European Journal of Pathology*, 477(S1), 279-279.

74. Изранов, В. А., Степанян, И. А., Гордова, В. С., & Палванова, У. Б. (2020). ВЛИЯНИЕ УЛЬТРАЗВУКОВОГО ДОСТУПА И ГЛУБИНЫ ДЫХАНИЯ НА КОСОЙ ВЕРТИКАЛЬНЫЙ РАЗМЕР ПРАВОЙ ДОЛИ ПЕЧЕНИ. In *РАДИОЛОГИЯ–2020* (pp. 24-24).

75. Изранов, В. А., Степанян, И. А., Гордова, В. С., & Палванова, У. Б. (2020). ВЛИЯНИЕ УЛЬТРАЗВУКОВОГО ДОСТУПА И ГЛУБИНЫ ДЫХАНИЯ НА КОСОЙ

ВЕРТИКАЛЬНЫЙ РАЗМЕР ПРАВОЙ ДОЛИ ПЕЧЕНИ. In РАДИОЛОГИЯ–2020 (pp. 24-24).

76. Stepanyan, I. A., Izranov, V. A., Gordova, V. S., Palvanova, U., & Stepanyan, S. A. (2020). Correlation of pathological changes in the liver and spleen in patients with cirrhosis. *Virchows Archiv-European Journal of Pathology*, 477(S1), 278-279.

77. Stepanyan, I. A., Izranov, V. A., Gordova, V. S., Palvanova, U., & Stepanyan, S. A. (2020). The influence of diffuse liver diseases on the size and spleen mass coefficient, prognostic value of indicators. *Virchows Archiv-European Journal of Pathology*, 477(S1), 279-279.

78. Stepanyan, I. A., Izranov, V. A., Gordova, V. S., & Stepanyan, S. A. (2020). Diagnostic significance of liver stiffness and the sizes of the caudate and left lobes with viral hepatitis and cirrhosis. *Virchows Archiv-European Journal of Pathology*, 477(S1), 279-279.

79. Stepanyan, I. A., Izranov, V. A., Gordova, V. S., Beleckaya, M. A., & Palvanova, U. B. (2021). Ultrasound examination of the liver: the search for the most reproducible and easy to operate measuring method of the right lobe oblique craniocaudal diameter. *Diagnostic radiology and radiotherapy*, 11(4), 68-79.

80. Степанян, И. А., Изранов, В. А., Гордова, В. С., Белецкая, М. А., & Палванова, У. Б. (2021). Ультразвуковое исследование печени: поиск наиболее воспроизводимой и удобной в применении методики измерения косого краниокаудального размера правой доли. *Лучевая диагностика и терапия*, 11(4), 68-79.